

Standpunkt, man tidligere stod paa under Skattelovforslagenes Behandling: at den samlede Skatterreform maatte bringe Nedgang i Statsindtægterne, at vi nu ikke turde regne med hverken Renten af den Kapital, som vi ville kunne faa ved Afhændelsen af Øerne, eller med den Mindreudgift, vi ville faa ved ikke stadig at skulle give Tilskud til dem. Men for Resten behøvede man ikke at blive staaende ved det. Man kunde f. Eks. ogsaa nævne noget saadant, som at der nu her er vedtaget og i det andet Ting vistnok i Dag forhandles om at bruge ret betydelige Beløb af Statskassens Midler til Havne- og Moleanlæg paa Jyllands Vestkyst og ved Skagen, ligesom der er under Opsejling det store Lovforslag om en Forbedring af Personbanaarsforholdene i Kjøbenhavn. Man kunde ogsaa godt sige, at vi nu, saa vidt det lod sig gøre, vilde lade de kjøbenhavnske Skatteborgere betale dette ved at yde $\frac{1}{2}$ Million mere i Skat om Aaret. Jeg kunde med akkurat samme Føje — bortset fra, hvad jeg her har sagt — sige, at det, som man har gjort ved at forhøje dels Formueskatten og dels og navnlig Ejendoms-skyldens Beløb, er, at man har paalagt os, som ere Brugere af en tiendepligtig Ejendom, at betale et større Beløb ind i Statskassen, for at Statskassen kan være i Stand til at yde os en større Sum i Afløsning. Det er det, man plejer at kalde: fra den ene Lomme i den anden, og jeg kunde med samme Ret sige, at Forhøjelsen af alle tiendepligtige Ejendommers Ejendomsskyld virkelig var at tage fra den ene Lomme og lægge i den anden, for at det skulde se godt ud, at vi fik de $\frac{7}{25}$ af Tiendeafløsningen som Tilskud af Statskassen.

Det er rimeligt nok, og det er ganske naturligt, at der ved den Sum, som af Statskassens Midler vil medgaa til en Tiendeafløsning efter de Bestemmelser, som findes i det Forslag, vi behandle, ogsaa tages Hensyn til den forøgede Udgift, naar Talen er om Statskassens finansielle Stilling i Almindelighed og specielt den finansielle Stilling netop, naar man beskæftiger sig med samtlige direkte Skatters Omlægning. Men akkurat samme Nødvendighed for at tage saadanne specielle Hensyn har foreligget i tidligere Aar, saa man kan ikke sige, at det er noget, som er kommet til i Aar, at man ogsaa skal regne med den Udgift, det vil være for Statskassen at foretage en Tiendeafløsning, der efter Forslaget skal medføre en ikke ringe Udgift for Statskassen paa den Maade, at

Statskassen yder de $\frac{7}{25}$. Jeg ser derfor ikke nogen som helst Grund til paa den Maade at knytte en Forbindelse mellem de Skattelovforslag, som vi have behandlet, og det Tiendelovforslag, som vi nu skulle drøfte. Jeg tror, det vil være heldigt, at vi se paa Tiendeafløsningen som noget for sig.

Noget andet er, at i det Øjeblik, vi have vedtaget eller staa i Færd med at vedtage Ophævelsen af alle gamle faste Skatter og specielt en rar gammel Skat, som Gammelskatten regnes for at være, vil det være urimeligt at paastaa, at der er akkurat den samme Grund eller maa-ske endnu større Grund til at faa Tienden afløst, afskrevet eller afskaffet, hvad man nu vil kalde det. Der er saa meget større Grund dertil, naar man først er gaaet ind paa at afskrive en saa gammel Skat som Gammelskatten, som det maa indrømmes, at Tienden hviler endnu mere uens end Gammelskatten paa den Klasse Ejendomme, Gammelskatten hviler paa, nemlig alle Landejendomme, derved, at der er en hel Række Ejendomme, den slet ikke hviler paa. For saa vidt kan det altsaa siges, at der er nogen Forbindelse mellem disse 4 Skattelove og Tiendeafløsningsforslaget.

Da jeg gerne vilde have Lov til at se paa Tiendeloven i sig selv, vil jeg gøre opmærksom paa, at den indeholder andet og mere end selve dette, at vi nu bringe Tienden ud af Verden. Man er imidlertid tilbøjelig til at overse dette, og jeg har sjældent hørt det fremdraget under Forhandlingerne, endnu mindre med særlig Vægt, at der ved Tiendeafløsningen foregaar andet og mere end selve det, at Tienden bringes ud af Verden. Der foregaar tillige dette, at vi danne en Fond, oven i Købet en meget stærk, som skal benyttes til at holde hele Kirkeinstitutionen ved lige. Det er, om jeg saa maa bruge det Udtryk, en Livrente, vi skulle købe for Kirkeinstitutionen, og som vi antagelig ville komme til at betale med 70—80 Mill. Kr. Lovforslaget medfører altsaa ikke alene dette, at vi stille de tiendefri og de tiendepligtige Fjendomme ens derved, at vi i Løbet af $55\frac{1}{2}$ Aar afskaffe al Tiende, men Lovforslaget gaar ogsaa ud paa, at der samtidig dermed skal købes en saa stor Livrente baade for Præsterne og for Kirken, at den er tilstrækkelig til at holde den hele kirkelige Institution gaaende. Der kan ganske sikkert tales baade for og imod denne Ordning, naar Sagen ses fra et kirkeligt Standpunkt. Det kan være et Spørgsmaal, om det fra et kirkeligt Syns-